

A fizetési mérleg alakulása a 2004. IV. negyedéves adatok alapján

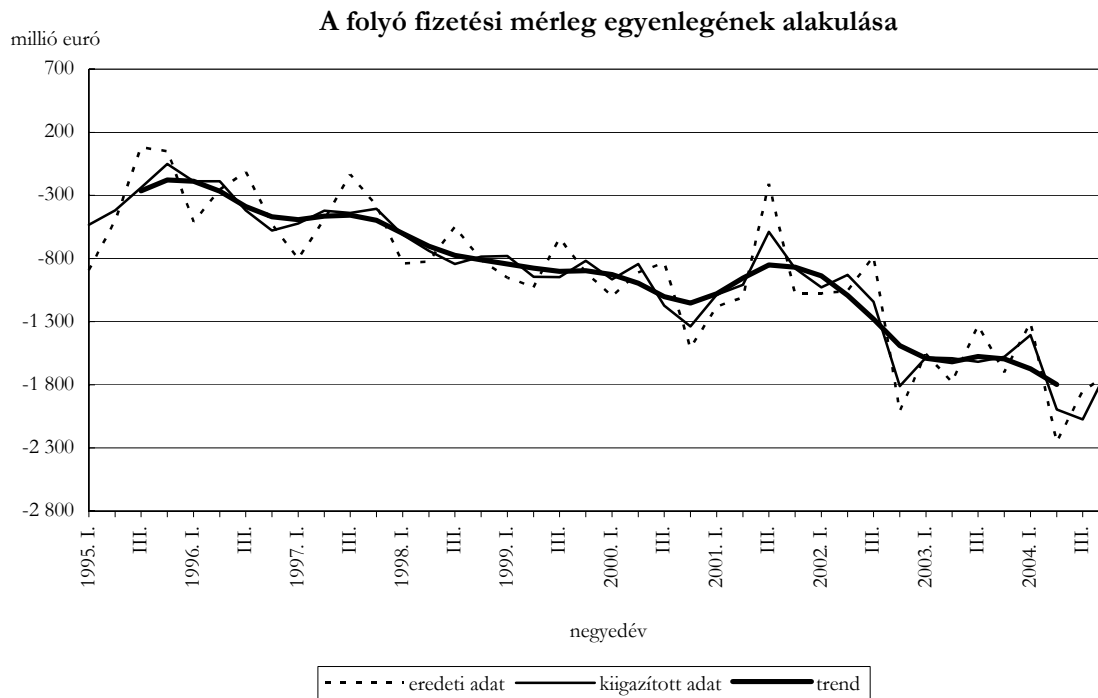
- A meghirdetett adatközzételi és –felülvizsgálati gyakorlatával összhangban 2005. március 31-én az MNB először publikálja a 2004. IV. negyedéves statisztikákat, s egyúttal revideálja a 2004. II. és III. negyedéves adatokat. A 2004. éves adatok közzétételére 2005. szeptember végén kerül majd sor.
- Az idegenforgalom és az üzleti szolgáltatások adatgyűjtési rendszerében bekövetkező változás miatt azonban a visszamenőleges adat-felülvizsgálat túlnyúlik a normál revíziós időszakon. Az idegenforgalmi adatok miatt 2000-ig, az üzleti szolgáltatások miatt pedig 2003-ig változott a fizetésimérleg-statisztika. Az ezzel kapcsolatos módszertani megjegyzések a közlemény [mellékletében](#) olvashatók.
- A 2003. évre vonatkozó közvetlen tőkebefektetés kérdőívek feldolgozása eredményeképpen rendelkezésre álló információk figyelembevételével ugyancsak frissülnek a 2003. évi közvetlen tőkebefektetés és jövedelem adatok. Jelen közleménnyel egyidejűleg a közvetlen tőkebefektetések alakulásáról önálló kiadvány jelenik meg, amely az MNB honlapján és nyomtatott formában is a felhasználók rendelkezésére áll.
- Az EU-csatlakozást követően az MNB a csatlakozáskor a vámraktárakban található közösségi vámárúknak a KSH által Intrastat-kiegészítés keretében árubehozatakként elsámolt belföldiesítését nem szerepeltette a fizetési mérleg statisztikában. E tételeket illetően a KSH saját vállalati felméréseire támaszkodva 2005. február 8-án maga is revideálta a külkereskedelmi adatait, csökkentette az emiatt elsámolt importot (lásd <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/gyor/kue/kue20412.pdf>). Ez alapján az MNB, a KSH-val megegyező módon eljárva, 740,4 millió euró (181,3 milliárd forint) értékű, korábban el nem számolt áruimportot épített be a fizetési mérlegbe. Ez az elszámolás elsősorban a 2004. II. negyedévet érintette. Az Intrastat-kiegészítés címén a KSH által elsámolt forgalomból, az MNB korábbi módszertani véleményét továbbra is fenntartva, csak 325,1 millió euró (79,1 milliárd forint) elszámolását tartja szükségesnek, de a KSH-tól eltérő adatok közzétevése miatt piaci bizonytalanságot elkerülendő a KSH-val azonos tartalmú adatot tesz közzé.

A negyedéves adatok alapján 2004. IV. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási igény (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes hiánya) 1582 millió euró volt. (1. ábra) ¹ A külső finanszírozási igénnyel szemben 1286 millió euró nem adóssággeneráló finanszírozás állt. A szezonális hatások kiszűrésével számított adatok alapján az ország nettó külföldi finanszírozási igénye az elmúlt két évben nem nőtt számottevően.

A folyó fizetési mérleg hiánya 2004. IV. negyedévében 1712 millió euró volt, az előző negyedévhez viszonyítva csökkent, de növekvő trendje nem változott.

¹ Az EU-csatlakozással a folyó fizetési mérlegben elszámolandó folyó transzferek és a tőkemérlegben kimutatandó tőketranszferek jelentősége megnő, ennek megfelelően a korábbi időszakhoz képest a külfölddel kapcsolatos folyamatok elemzésében nagyobb lesz a folyó- és a tőkemérleg együttes egyenlegének, a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képességnek a szerepe. (Bővebben lásd erről szeptemberi sajtóközlemény végén található keretes írást.)

1. ábra

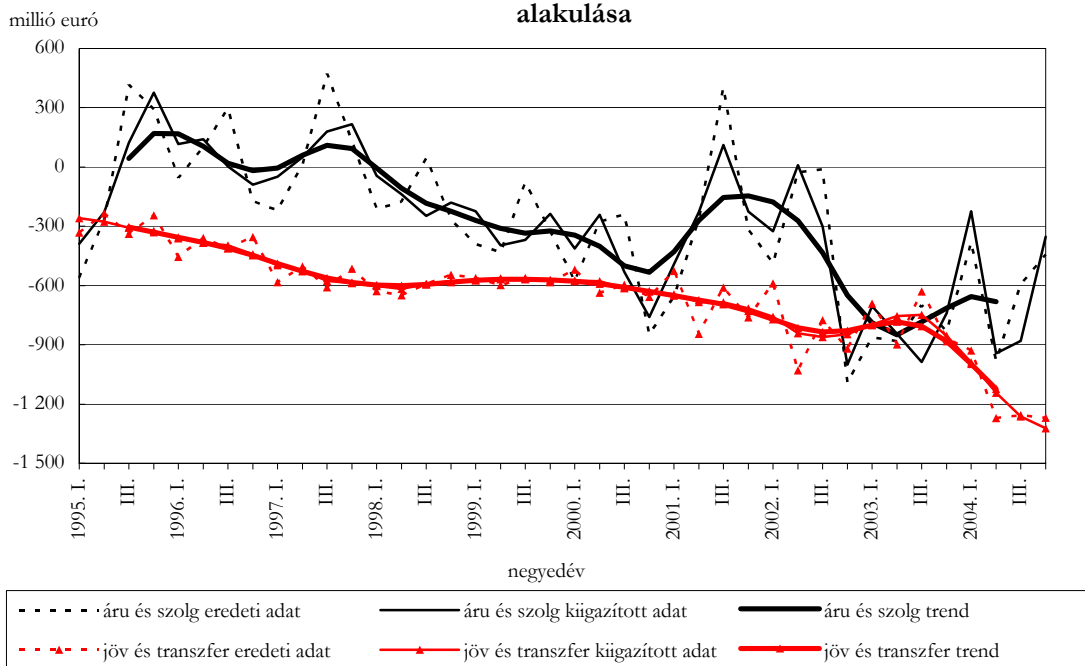

A folyó fizetési mérleg hiányának előző negyedévhez képest bekövetkezett javulásában a reálgazdasági tranzakciók (ezen belül az áruk) alakulása játszott a meghatározó szerepet (2. ábra)

A jövedelmek és a folyó transferek egyenlegének alakulása növekvő hiányt mutat, ami részben a közvetlen tőkebefektetésekhez kapcsolódó jövedelmek elszámolásából, részben az adósságállomány növekedésével összefüggő magasabb kamatszolgálati teherből, részben pedig abból következik, hogy az EU-tagsággal összefüggő kötelezettségek folyótranszferként jelennek meg a statisztikában. (2. ábra)

2. ábra

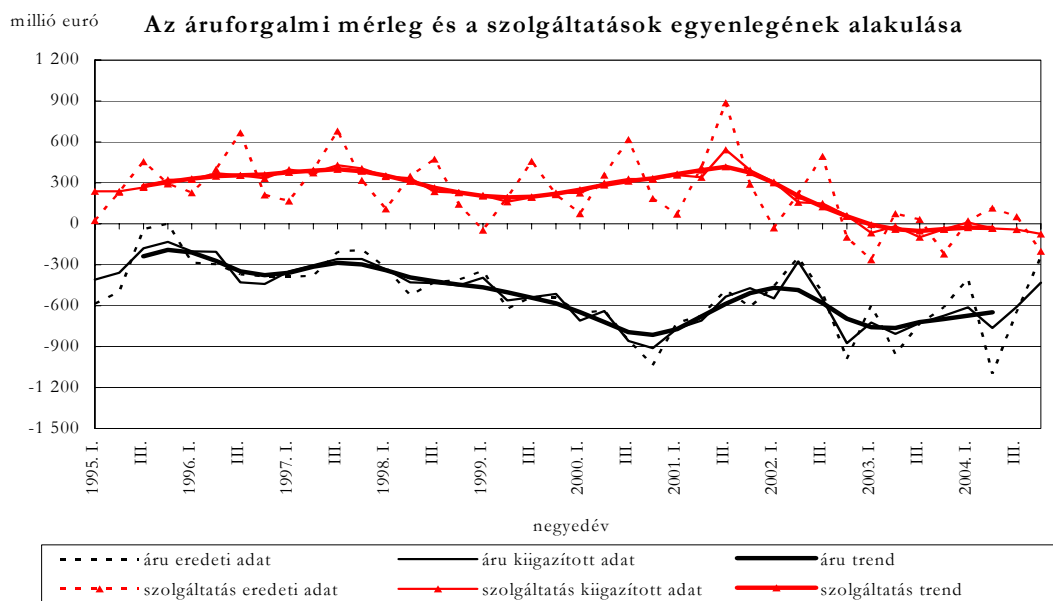
A reálgazdasági tranzakciók és a jövedelem és transzfermérleg alakulása

Az előző negyedévvel összehasonlítva a reálgazdasági tranzakciók szezonálisan igazított hiányának csökkenésében az áruforgalomban bekövetkezett javulás a meghatározó. A mellékletben részletesen közöltek szerint 2004. IV. negyedévtől a szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom az eddig megfigyelt pénzáttalások helyett a számlakiállítás és – beérkezés alapján lesz elszámolva a Központi Statisztikai Hivatal vállalati kérdőíves megkérdezéséből, valamint a külföldiek magyarországi és a magyarok külföldi keresletfelméréséből. A szolgáltatásoknál keletkezett hiány 2004. IV. negyedévben tovább nőtt. Az áruforgalmon keletkezett hiány a szezonális hatásoktól megtisztítva kisebb az előző negyedévi értéknél. (3. ábra)

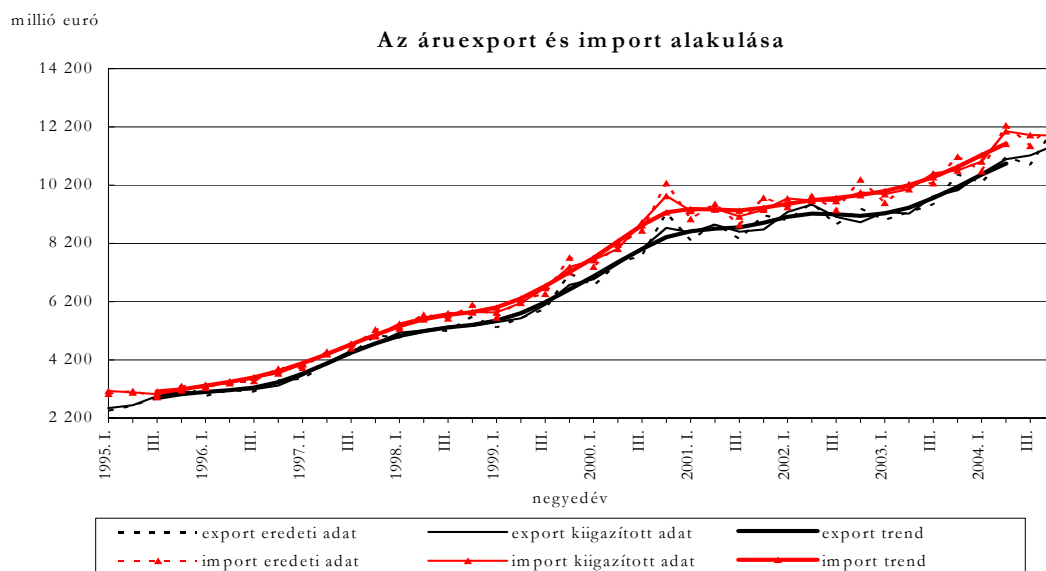
3. ábra

Az áruforgalmi mérleg és a szolgáltatások egyenlegének alakulása

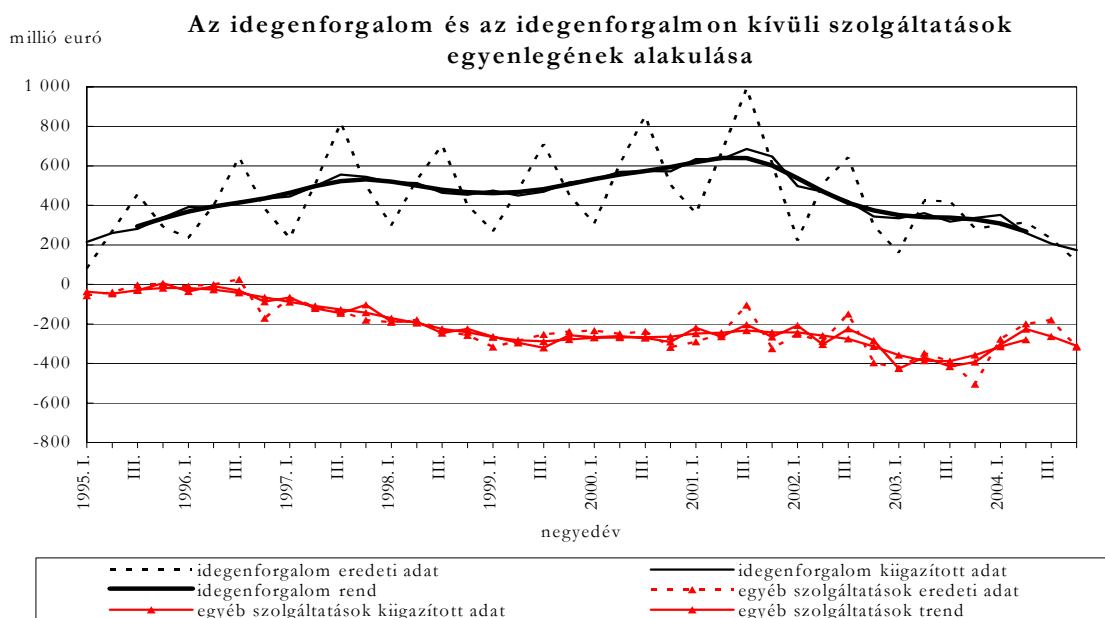
Az áruforgalom egyenlegének az előző negyedévhez viszonyított javulása a dinamikus exportnövekedésnek köszönhető. A szezonális hatásoktól megtisztított import 2004. II. negyedév óta azonos szinten alakul. (4. ábra)

4. ábra

A szolgáltatásokon belül az előző időszakhoz képest mind az idegenforgalom, mind pedig az egyéb szolgáltatások esetében kedvezőtlenebb a pozíció az előző negyedévhez képest: kisebb a bevételi többlet illetve nagyobb a hiány. (5. ábra)

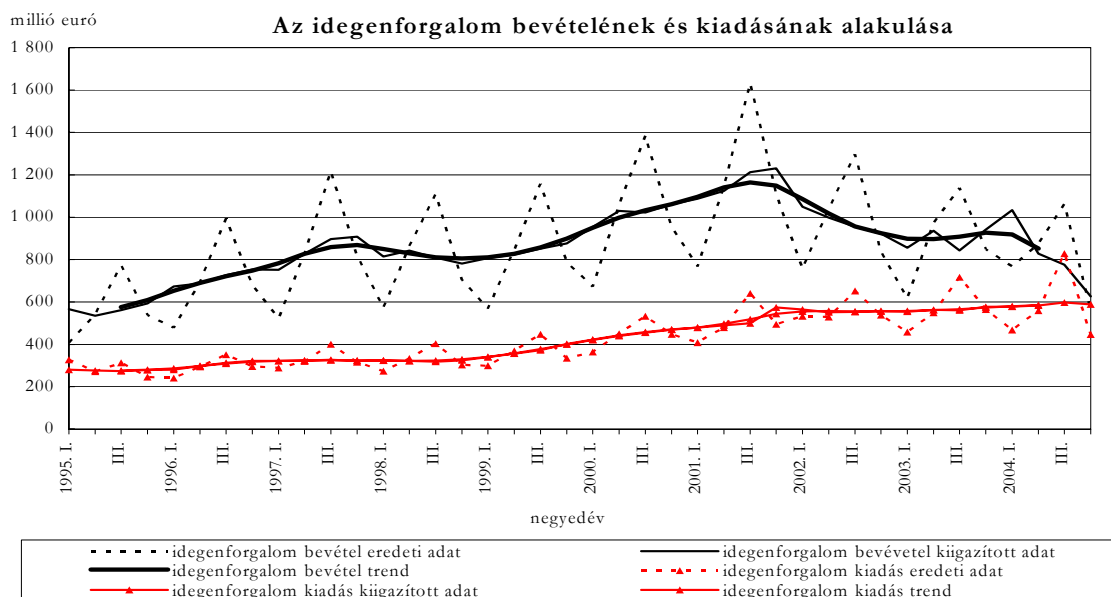
5. ábra

Az idegenforgalmi bevételek és kiadások 2004. IV. negyedévben egyaránt csökkentek². (6. ábra).

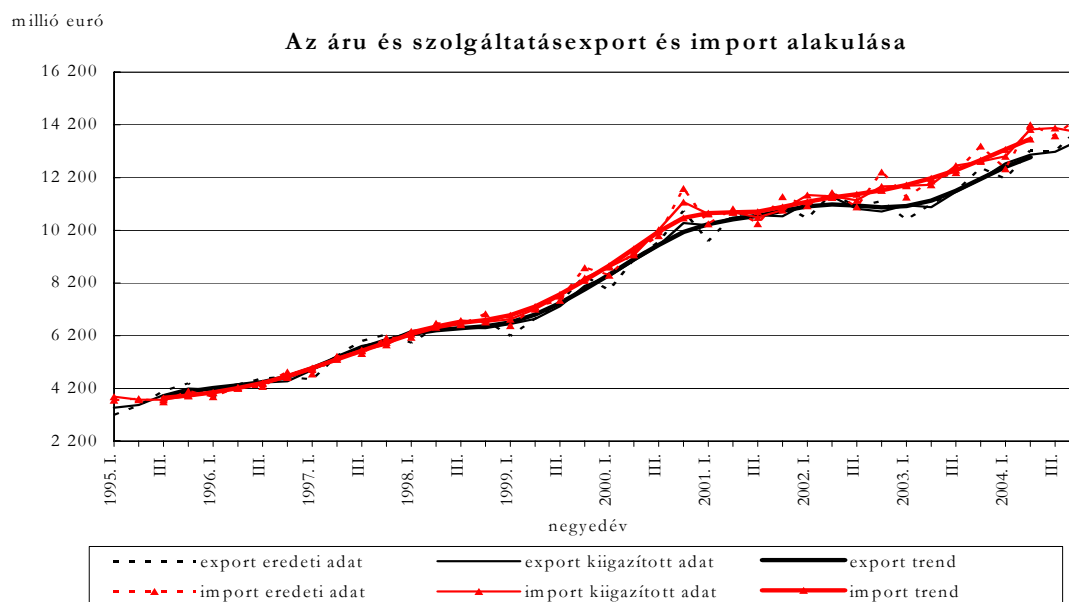
² Az új adatforrásból származó adatokkal kiegészített idősor szezonális kiigazításának eredménye bizonytalan, a szezonális megváltozására utal, a 2005. I. negyedévi adat várhatóan a mostani, 2004. IV. negyedévi szezonálisan kiigazított adatot felfelé korrigálja.

6. ábra

Az áruforgalom és a szolgáltatások együttes bevételeinek trendje továbbra is dinamikusan növekvő, ugyanakkor a kiadások együttesen 2004. IV. negyedévben alacsonyabbak az előző negyedévi értéknél.(7. ábra)

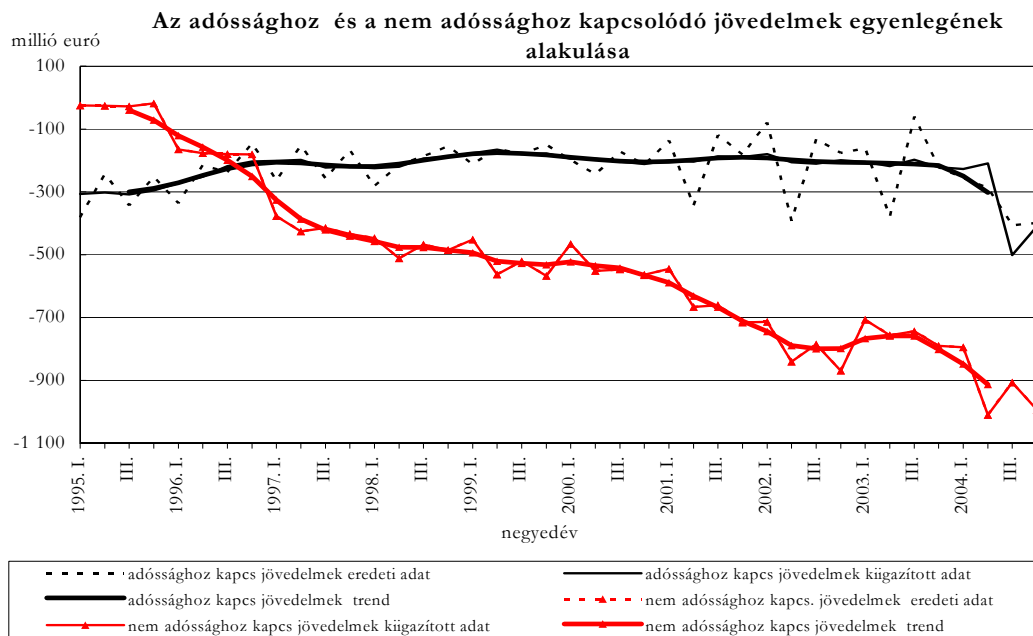
7. ábra

A jövedelem és transzfermérleg egyenlegében az adóssághoz és a nem adóssághoz kapcsolódó jövedelmek alakulása a meghatározó. Az adóssághoz kapcsolódó jövedelmek egyenlegének szintje 2004. III. és IV. negyedévben alacsonyabb a megelőző értékeknél, a nem adóssághoz kapcsolódó jövedelmeknél pedig már 2004. II. negyedévtől megfigyelhető a szintcsökkenés. Az adóssághoz kapcsolódó jövedelmek növekvő hiányát a külföldiek kezében lévő forintban denominált állampapírok

állományának 2004 első három negyedévi emelkedése és a működőtőke befektetéseken belül a részesedésen kívüli egyéb tőkemozgásokhoz kapcsolódó növekvő kamatfizetések eredményezték. (8. ábra)

8. ábra

Az államháztartási szektoron megjelenő, EU-költségvetéshez történő magyar hozzájárulás következtében jelentkező hiányt 2004. IV. negyedévben már 84%-ban finanszírozták az EU intézményektől kapott, folyó transzferként elszámolt bevételek. (A tőketranszfereteket is figyelembe véve 2004. IV. negyedévben több mint 80 millió euró bevételi többlet származott az EU-val kapcsolatos elszámolásokból.) Összességében a viszonzatlan folyó átutalások 2004. IV. negyedéves többlete 89 millió euró.³ Ezek együttes hatásaként 2004. IV. negyedévben tovább romlott a teljes jövedelem és transzfermérleg egyenlege.

2004. IV. negyedévben a nem adóssággeneráló finanszírozás formájában megjelenő tőkemozgások egyenlege 1286 millió euró beáramlást mutatott. Az újrabefektetett jövedelmekkel együtt a tulajdonosi részesedés formájában megvalósuló közvetlen tőkebefektetések értéke a magyar befektetők 106 millió euró külföldre irányuló tőkebefektetése, és a külföldi befektetők 1078 millió euró Magyarországra történő tőkebefektetésének eredményeként alakult ki. A tulajdonviszonyt megtestesítő portfólió befektetéseknél jelentkező nettó forgalom 314 millió euró forrásbeáramlást mutatott.

2004. december végén a jegybanki tartalékok értéke 11,7 milliárd euró volt. A nemzetgazdaság bruttó adósságállománya 2,5 milliárd euróval nagyobb volt az előző negyedév végén mért értéknél. A nettó külföldi adósság 0,3 milliárd eurós növekedést mutatott. A külföldiek tulajdonában lévő, forintban denominált állampapírok állománya 2004. december végén 10,0 milliárd euró volt, 0,1 milliárd euróval magasabb az előző negyedév végén mért adatnál.

³ A szezonális kiigazítás továbbra is több időszaktot érintő kiugró tételként jelölte meg a második negyedéves adatot, az EU-transzferet okozta változás egy időre értelmetlenné teszi az idősor kiigazítását.

1. tábla
Magyarország külfölddel kapcsolatos adósságállománya* az időszak végén

Milliárd euró

	2002	2003	2004			
			I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év
I. Nemzetgazdaság (S.1), bruttó adósság (A+B)	39,2	47,6	49,1	51,4	54,3	56,8
A: Államháztartás és MNB (S.13+S.121)	18,4	20,1	21,3	21,1	22,6	24,0
A.1. ebből: forint adósság /1	7,6	8,9	10,3	9,7	10,9	11,1
B. Magánszektor (S.1-S.13-S.121)	20,8	27,6	27,8	30,3	31,7	32,8
II. Nemzetgazdaság (S.1), nettó adósság (A+B)	16,2	21,3	22,1	24,5	25,1	25,4
A: Államháztartás és MNB (S.13+S.121)	7,4	8,5	10,5	10,0	11,6	11,8
A.1. ebből: forint adósság /1	7,6	8,7	10,0	9,5	10,7	10,9
B. Magánszektor (S.1-S.13-S.121)	8,8	12,8	11,7	14,5	13,5	13,6

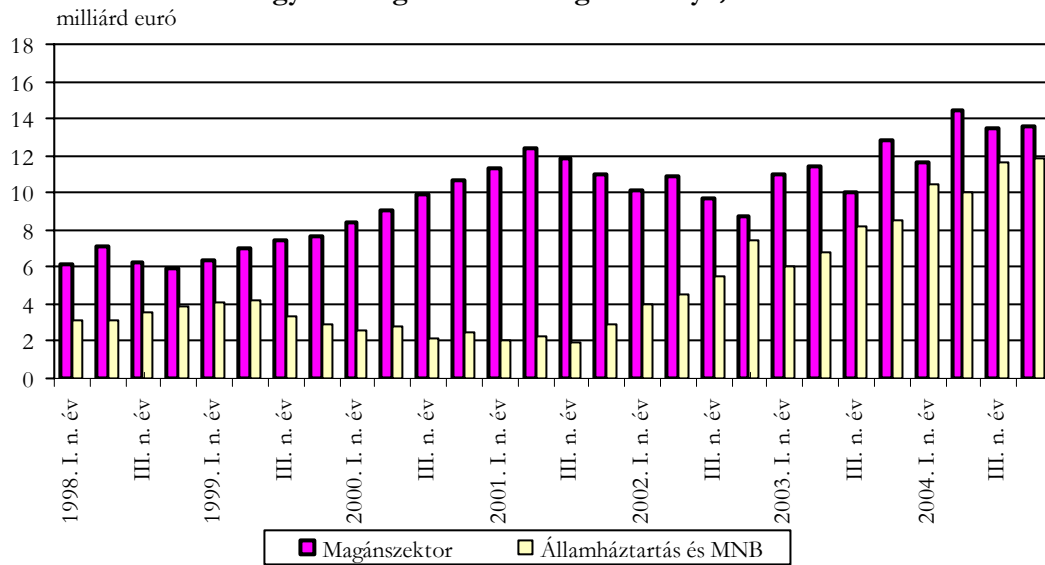
/ * FDI egyéb tőkével együtt

/ 1 értékpapír+egyéb

N.B.: Kerekítés miatt az összesen adatokban eltérés lehet

9. ábra

Magyarország nettó adósságállománya, 1998-2004

2004. IV. negyedév végén az államháztartás és az MNB és a magánszektor nettó adósságállománya egyaránt nagyobb, mint az előző negyedév végén volt. A nemzetgazdaság nettó adósságállománya 2004. december végén 25,4 milliárd euró volt, míg a tulajdonosi részesedéseket is tartalmazó külfölddel szembeni nettó tartozás értéke 69,3 milliárd eurót tett ki.

2. tábla
A folyó fizetési mérleg alakulása

Millió euró

	2002					2003					2004				
	I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I-IV.n.év	I. n. év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I-IV.n.év	I.n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I-IV.n.év
1. Áruk, egyenleg	-458	-247	-505	-994	-2203	-599	-957	-732	-610	-2898	-402	-1098	-648	-243	-2391
1.1. Export	8991	9587	8841	9401	36821	8994	9277	9542	10564	38377	10277	11156	10897	12185	44516
1.2. Import	9449	9834	9346	10395	39024	9593	10233	10274	11174	41274	10679	12254	11545	12428	46907
2. Szolgáltatások és jövedelmek, egyenleg	-778	-966	-399	-1108	-3251	-1102	-1025	-743	-1190	-4060	-999	-1151	-1231	-1558	-4938
2.1. Szolgáltatások*, egyenleg	-29	221	494	-99	587	-264	75	32	-221	-378	22	116	53	-201	-10
2.1.1. Export	1655	2016	2236	1913	7820	1606	1914	2145	2001	7666	1874	2061	2291	1906	8132
2.1.2. Import	1685	1795	1742	2011	7233	1870	1838	2113	2222	8043	1852	1945	2238	2107	8142
2.2. Jövedelmek, egyenleg	-749	-1187	-893	-1010	-3838	-838	-1101	-775	-969	-3682	-1021	-1267	-1284	-1357	-4929
2.2.1. Adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-79	-392	-132	-176	-779	-161	-380	-61	-222	-823	-257	-287	-406	-399	-1349
2.2.2. Nem adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-714	-841	-786	-870	-3210	-707	-757	-743	-790	-2998	-795	-1011	-907	-993	-3706
2.2.3. Munkajövedelmek, egyenleg	44	46	25	35	151	30	36	30	43	139	31	31	30	35	126
3. Viszonylatlan folyó átutalások, egyenleg	160	157	118	91	525	147	202	145	100	594	93	-4	28	89	206
4. Folyó fizetési mérleg egyenlege	-1076	-1056	-786	-2011	-4929	-1554	-1780	-1329	-1701	-6364	-1308	-2253	-1851	-1712	-7123
5. Tökemérleg egyenlege	50	62	23	68	202	-91	9	12	38	-32	-63	81	170	130	318
6. Külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (4+5)	-1026	-994	-763	-1944	-4727	-1645	-1771	-1317	-1663	-6396	-1371	-2172	-1681	-1582	-6806
7. Nem adóssággeneráló finanszírozás, egyenleg	801	-68	1105	831	2670	298	-203	1470	-1571	-7	814	-97	1388	1286	3392
7.1. Külföldön, egyenleg	-44	-2	-101	-72	-219	-389	-122	-43	-809	-1363	-210	-116	43	-106	-390
7.1.1. Részvény és egyéb részesedés	-36	-5	-89	-60	-191	-369	-115	-16	-781	-1281	-215	-181	59	-87	-424
7.1.2. Újrabefektetett jövedelem	-8	4	-12	-12	-28	-21	-7	-26	-28	-82	5	65	-17	-18	35
7.2. Magyarországon, egyenleg	732	-6	1329	1013	3068	479	-120	1364	-589	1133	698	-79	1251	1078	2948
7.2.1. Részvény és egyéb részesedés	260	236	531	130	1157	-1	151	596	-1410	-664	237	490	323	58	1108
7.2.2. Újrabefektetett jövedelem	472	-242	798	883	1911	480	-272	768	821	1797	461	-569	928	1020	1840
7.3. Portfólió befektetések, részvény és egyéb részesedés, egyenleg	113	-60	-123	-110	-179	208	39	148	-173	223	326	98	95	314	833
*. ebből: Idegenforgalom, egyenleg	223	509	644	297	1673	160	423	422	283	1288	300	315	232	116	962
bevétel	756	1038	1296	835	3925	618	972	1138	849	3577	767	874	1061	562	3265
kiadás	533	529	652	537	2252	457	550	716	565	2288	468	560	829	446	2302

N.B.: Kerekítés miatt az összesen adatokban eltérés lehet

3. tábla
A folyó fizetési mérleg alakulása (szezonálisan kiigazított adatok) ^{a)}

millió euró

	2002				2003				2004			
	I. n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I. n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év	I. n.év	II. n. év	III. n. év	IV. n. év
1. Áruk, egyenleg	-545	-277	-552	-875	-724	-806	-728	-673	-614	-764	-608	-430
1.1. Export	9277	9534	9104	8919	9276	9223	9825	10028	10597	11089	11221	11569
1.2. Import	9741	9669	9651	9953	9889	10061	10608	10700	11009	12048	11921	11900
2. Szolgáltatások és jövedelmek	-575	-829	-831	-928	-1004	-948	-969	-1007	-1076	-1177	-1359	-1444
2.1. Szolgáltatások	306	157	149	61	-66	-18	-98	-39	10	-34	-41	-75
2.1.1. Idegenforgalom, egyenleg	498	470	421	344	335	361	318	337	353	261	206	174
bevétel	1050	999	955	922	856	936	843	942	1034	829	776	627
kiadás	564	552	553	559	554	563	560	577	579	583	597	589
2.1.2. Egyéb szolgáltatások, egyenleg	-208	-303	-225	-284	-425	-369	-416	-393	-304	-226	-263	-310
bevétel	916	994	958	1024	1006	959	1027	1097	1124	1204	1251	1289
kiadás	1142	1202	1234	1279	1349	1368	1473	1473	1502	1477	1570	1637
2.2. Jövedelmek	-881	-986	-980	-989	-938	-930	-871	-968	-1086	-1143	-1318	-1370
2.2.1. Adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-180	-206	-210	-200	-205	-218	-198	-221	-227	-210	-502	-410
2.2.2. Nem adósság típusú befektetésekhez kapcsolódó jövedelem, egyenleg	-714	-841	-786	-870	-707	-757	-743	-790	-795	-1011	-907	-993
2.2.3. Munkajövedelmek, egyenleg	42	41	33	33	32	34	34	37	33	32	32	30
3. Viszonylatlan folyó átutalások, egyenleg	157	140	122	107	144	184	150	116	91	-22	33	105
4. Folyó fizetési mérleg egyenlege	-1028	-929	-1143	-1810	-1581	-1590	-1617	-1579	-1406	-1995	-2073	-1660
5. Tökemérleg egyenlege	85	42	21	52	35	-13	9	21	-18	53	168	114
6. Külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség	-942	-888	-1147	-1736	-1641	-1587	-1621	-1548	-1463	-1904	-1897	-1532

* * * * *

A 2005. I. negyedéves fizetésimérleg- és külfölddel szembeni állományi statisztikákat 2005. június 30-án teszi közzé az MNB.

* * * * *

a) Módszertani megjegyzések a szezonálisan kiigazított adatokhoz:

A folyó fizetési mérleg összetevőire elvégzendő szezonális kiigazítás 2003 folyamán az alábbi módszerrel történik:

- 1) A folyó fizetési mérleg összetevőinek szezonális kiigazítása az Eurostat ajánlásaival összhangban a Demetra interface-n belül a SEATS TRAMO software-rel történik.
- 2) Az *ünnepnapok* hatását a magyarországi ünnepnapokra elkészített beépített változó segítségével, a *munkanaphatást* pedig két regressziós változó felhasználásával szűrjük ki.
- 3) A *kiugró értékek* azonosítása az alapbeállítás szerint történik, mind a három outlier-típus azonosítását megengedve.

- 4) Az adatok egységes tartalommal 1995-től állnak rendelkezésre, ezért az idősorokat ettől az évtől igazítjuk. A revízió csökkentése érdekében egy éven keresztül ugyanazt a modellbeállítást alkalmazzuk és a megjelenő publikációkban a program által számolt trend helyett a szimmetrikusan a centrumtól távolodva csökkenő súlyú öthavi $(Y_t = 1/9 * X_{t-2} + 2/9 * X_{t-1} + 3/9 * X_t + 2/9 * X_{t+1} + 1/9 * X_{t+2})$ mozgóátlagot szerepeltetjük.
- 5) Az egyenlegekre nézve indirekt kiigazítást alkalmaztunk, ami annyit jelent, hogy az összetevő idősorokat tisztítjuk meg a szezonális hatásoktól és a szezonálisan kiigazított adatokból képezzük az egyenlegeket és az aggregátumokat. Ebből következően az összetevők szezonálisan kiigazított adataiból előállítható az egyenleg szezonálisan kiigazított adata.

Módszertani megjegyzések a publikációhoz, táblázatokhoz:

- 1) A szektorok és alszektorok neve után szereplő kód (pl. S.121) a nemzetközi gyakorlatban általánosan használt osztályozás megfelelő csoportjára utal. Az egyes szektorok tartalmi leírása az MNB honlapján a Pénzügyi adatok/Statisztika címszó alatt „Az új statisztikai szektorbontás 2001 júniusától” található (www.mnb.hu).
- 2) Az IMF SDDS közzétételi szabványának való megfelelés miatt az MNB a 2003. II. negyedéves adatok közzétételétől kezdődően az internetes statisztikai idősorok között egy új összetételű külső adósságállományi adatot is publikál. A már korábban is publikált bruttó külső adósság és az új adósságkategória között az a különbség, hogy utóbbi a külfölddel szembeni pénzügyi derivatíva tartozásokat nem sorolja az adósságelemek közé. A továbbiakban az Interneten – az adósságkategória feltüntetése mellett - mindkét adat publikálásra kerül.

MAGYAR NEMZETI BANK
STATISZTIKAI FŐOSZTÁLY

Új kérdőíves adatgyűjtési rendszerek bevezetése az idegenforgalom és az üzleti szolgáltatások területén

Új adatforrások

2005-től a Magyar Nemzeti Bank által összeállított fizetésimérleg-statisztika módszertanában a szolgáltatások területén a szolgáltatások nyújtásának illetve igénybevételének időpontját jobban közelítő számbavétel váltja fel a fizetési forgalom megfigyelésén alapuló elszámolást. Az üzleti szolgáltatások külkereskedelmi forgalma az eddig megfigyelt pénzáttalások helyett a számlakiállítás és beérkezés alapján kerül elszámolásra. Az idegenforgalom esetében a külföldiek magyarországi és a magyarok külföldi keresletfelméréséből származó adatokon alapul a fizetési mérleg idegenforgalmi bevétele és kiadása.

Első alkalommal a 2004. IV. negyedévi adatok közzétételével egyidejűleg, 2004. I. negyedévig visszamenőleg kerülnek felhasználásra a Központi Statisztikai Hivatal vállalati kérdőíves megkérdezéséből, valamint turisztikai keresletfelvételekből származó adatok a fizetési mérlegben.

A 2004-es fizetési mérleg összeállítás során felhasznált adatokat a Központi Statisztikai Hivatal 2005. március 25-én publikálta.

A Központi Statisztikai Hivatal, a Magyar Nemzeti Bank és a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium közösen vett részt az új adatgyűjtések tervezésében, kiépítésében és működtetésében. Az adatgyűjtés átalakítása az Európai Unió Közösségi Víványai átvételének Nemzeti Programjában (ANP) meghatározott feladat volt, amely célul tűzte ki az idegenforgalmi statisztika továbbfejlesztését és a nemzetközi követelményeknek megfelelő és a gazdaságstatisztikákkal harmonizáló szolgáltatás-külkereskedelem statisztikai megfigyelési rendszer kidolgozását.

Az új adatgyűjtési rendszerek kialakítását a következő okok tették szükségessé:

1. Az Európai Unióhoz való csatlakozástól kezdődően a kis összegű (jelenleg 12 500 euró alatti) tranzakciókról a kereskedelmi bankok nem kérhetnek többé ügyfeleiktől fizetésimérleg-jogcím információt. Ez a kereskedelmi banki jelentésekre épülő adatgyűjtési rendszer esetén a szolgáltatásoknál (melyre jellemzőek a kis összegű tranzakciók) hosszabb távon jelentős információvesztést okozhat.
2. Az euró majdani bevezetése ne okozzon információvesztést a valutaváltások visszaesése miatt.
3. Az idegenforgalmi és turisztikai adatok összhangjának megteremtése.
4. A részletes nemzetközi adatigények a banki jelentésekből nem állíthatók elő (pl. az idegenforgalom országbontása, az üzleti szolgáltatások mélyebb alábontása).

Az új felvételek megtervezése, az adatszolgáltatói kör kiválasztása, a kérdőívek kialakítása, a szükséges informatika háttér kialakítása után 2003 közepén kezdődött meg a tényleges adatgyűjtés. Az új adatgyűjtésekből származó megfelelő minőségű adatok a 2004-es referencia évtől publikálhatók.

Idegenforgalom

A magyar fizetési mérleg idegenforgalmi sorának alapvető információs forrásául eddig a bankrendszer és a valutaváltók havi jelentései szolgáltak. A hitelintézetek idegenforgalmi jogcímen jelentették a nem-rezidensek forint készpénz vásárlásait és eladásait (ezek egyenlege bevétel), a rezidensek valutavásárlásait és eladásait (ezek egyenlege kiadás), a csekk- és kártyaforgalmakat (bevétel, kiadás), valamint az idegenforgalommal kapcsolatos átutalásokat (bevétel, kiadás). A valutaforgalmazók a magyarok és külföldiek valuta-forint és forint-valuta váltásairól küldtek jelentést. Az előbbi két forrásból származó forgalmakat a Magyar Nemzeti

Bank kiegészítette a magyar lakosság idegenforgalommal kapcsolatos egyéb tranzakcióinak becsült összegével (idegenforgalommal kapcsolatos és lakossági devizaszámlákra befizetett vagy valutaváltóknál átváltott valuta illetve a devizaszámláról felvett összegek).

A 2004. IV. negyedéves adatok publikálásával egyidejűleg rendkívüli revízió keretében történik meg az új adatgyűjtésekből (a hazautazó külföldiek és a hazaérkező magyarok határátlépéskor történő megkérdezéséből) származó idegenforgalmi adatok fizetési mérlegbe való beépítése. Az adatcsere 2004 egészét érinti. Az új adatforrásból származó eredmények ismeretében felülvizsgáltuk az idegenforgalmi idősorokat, és a 2004. évben alkalmazott módszertannak megfelelő tartalommal 2000-ig visszamenőleg publikáljuk a módosított pénzforgalmon alapuló adatok.

Az idegenforgalmi adatok korrekciója (2000-2003)

millió euró

	2000			2001			2002			2003		
	bevétel	kiadás	egyenleg	bevétel	kiadás	egyenleg	bevétel	kiadás	egyenleg	bevétel	kiadás	egyenleg
Publikált adatok	3 752	1 507	2 245	4 224	1 628	2 596	3 448	1 819	1 629	3 029	1 788	1 241
Korrigált adatok	4 067	1 794	2 273	4 654	2 022	2 632	3 925	2 252	1 673	3 577	2 288	1 288
Változás	315	287	28	430	394	36	478	433	45	548	500	48

A visszamenőleges korrekció mind a bevételi, mind a kiadási adatokat növelte, s mivel a bevételek nagyobb mértékben módosultak, az egyes évek idegenforgalmi bevételi többlete is nagyobb lett. A pénzforgalmi és a határforgalmi felmérésekből származó idegenforgalmi egyenlegek különbségét a tévedések és kihagyások (NEO) soron számoltuk el.

A pénzforgalmi adatok kiegészítése három tényező becslésével történt:

1. Bankkártyaforgalom bruttósítása

A pénzforgalmi adatokban a bankok többségénél a bankkártyával bonyolított forgalmak (bankonként és havonta) nettó módon jelentek meg, azaz csak a kártyaközponttal való elszámolás egyenlege jelent meg a statisztikában.

A pénzforgalmi adatokból hiányzó forgalmi adatokat a Magyar Nemzeti Bank fél éves bankkártyaforgalmi adatait felhasználva, a kereskedelmi bankok által jelentett magán idegenforgalom havi adatainak arányában becsültük az adott fél év hónapjaira. A korrekciónak mindkét forgalmi szárra (bevételi, kiadás) ugyanakkora hatása van, azaz az egyenleg nem módosul.

2. Magyarok külföldi és a külföldiek magyarországi forinthatáradatának becslése

A környező országokban lehetőség van forinttal való fizetésre. A külföldön elköltött forint nem jelent meg a pénzforgalmon alapuló idegenforgalmi kiadásban, illetve a külföldre kivitt forint Magyarországra való visszakérülésekor sem számoltunk el idegenforgalmi bevételt.

A forinthatáradat meg nem figyelése miatt kieső forgalom 2004-es értékét a forintot általánosan elfogadó országokba (Románia, Ukrajna, részben Szlovákia és Szerbia) utazó magyarok költségéből becsültük. Ebből az értékből határoztuk meg a határforgalmi adatok és a magyar fogyasztói árindex alakulásának figyelembevételével⁴ a korábbi évekre vonatkozó kiegészítő forgalmakat. A korrekciónak mindkét forgalmi szárra ugyanakkora hatása van, azaz az egyenleg nem módosul.

3. Külföldiek tulajdonában levő ingatlanok bérbeadásából származó bevétel becslése

Magyarországon jelentős a nem-rezidensek tulajdonában levő ingatlanok száma. Ezeket, különösen a frekvenciát üdülőkörzetben levő ingatlanokat tulajdonosaik külföldieknek is kiadják. Az ebből származó szállásdíj-bevételek azonban nem jelennek meg a pénzforgalmi adatokban.

⁴ Információ hiányában az 1 főre jutó költséget változatlanok tekintve.

A 2000-2003-as időszakra eső, fenti típusú szállásdíj-bevétel meghatározásánál a külföldiek tulajdonában levő és kiadásra kerülő ingatlanok számát, a kihasználtsági rátát és bérleti díjat külön-külön becsültük.

A kiegészítés csak a bevételi szárat érinti, a változás mértékével módosul az egyenleg is.

Üzleti szolgáltatások

A magyar fizetési mérleg szolgáltatás sorának alapvető információs forrásul eddig a kereskedelmi bankok által saját és ügyfelek tranzakcióiról küldött jelentései szolgáltak. Azokról a tranzakciókról, amelyek nem jelentek meg a magyar bankrendszerben (külföldi számlákon bonyolódó forgalom, tartozások és követelések összevetése, egyéb, pénzmozgással nem járó tranzakciók) maguk az érintett vállalatok küldtek jelentést.

A Központi Statisztikai Hivatal üzleti szolgáltatás kérdőívéből származó, számlázási információkon alapuló adatok a 2004-es évtől a következő fizetési mérlegben szereplő szolgáltatás-csoportok esetében teszik lehetővé a pénzforgalmak megfigyeléséből származó adatok kicserélését:

- Kommunikációs szolgáltatások
- Építési-szerelési szolgáltatások
- Számítógépes és információs szolgáltatások
- Szabadalmi és licenc-díjak
- Egyéb üzleti szolgáltatások
- Személyes, kulturális és szórakoztatással kapcsolatos szolgáltatások

Ezen kívül az áruforgalomban elszámolt javítási díj forgalma is a Központi Statisztikai Hivatal új kérdőívéből kerül beépítésre.

A 2004. IV. negyedéves adatok publikálásával egyidejűleg rendkívüli revízió keretében 2004 egészére megtörténik az új adatforrásból származó adatok fizetési mérlegbe való beépítése. A pénzforgalmi és a vállalati megkérdezésekből származó üzleti szolgáltatások egyenlegeinek különbségét kereskedelmi hitelként számoljuk el⁵.

A kérdőíves felmérésből illetve a pénzforgalmi adatok összehasonlításakor lehetőség nyílt arra, hogy az off-shore cégek⁶ forgalmainak elszámolását pontosítsuk.

A fizetésimérleg-statisztikákban való elszámolás szempontjából két típusú off-shore céget különböztetünk meg:

1. a passzív pénzközvetítő funkciót ellátó vállalatokat (pass through companies), amelyeket általában az alaptőke-befektetésből származó forrást hitelként azonnal kihelyezik;
2. valamilyen reálgazdasági tranzakciót folytató vállalatokat.

Az első csoport esetében a nettó pénzáramot számoljuk el közvetlen tőkebefektetésként, míg a második csoportnál szolgáltatás illetve tőkemérleg – nem termelt, nem pénzügyi eszköz adásvételéhez kapcsolódó – tranzakciókat (mivel jogi státuszából fakadóan az off-shore cég rezidensekkel áruforgalmat nem bonyolíthat) is elszámolunk.

A két rendelkezésre álló statisztika összehasonlítása nyomán néhány off-shore státuszú vállalkozást a második csoportból (reálgazdasági tranzakciót végző) az első csoportba (passzív pénzközvetítő) soroltunk át. Ennek eredményeként ezen vállalatok esetében 2004-ben nem számolunk el szolgáltatás-forgalmakat. Az idősorok

⁵ Feltételezzük, hogy a különbség meghatározó részét a számlázás és a fizetés időbeli eltérése magyarázza.

⁶ Az off-shore státuszú cégek olyan Magyarországon bejegyzett vállalatok, melyek a törvényi meghatározásnak megfelelően gazdasági aktivitásukat külföldön folytatják, nem állnak kapcsolatban a magyar gazdasággal. Az off-shore státusz 2005. december 31-i időponttal megszűnik.

összehasonlíthatóságának biztosításához visszamenőlegesen is korrigáltuk az érintett vállalatok forgalmát, a módosítás csak a 2003-as évet érintette.

A KSH és az MNB által 2004-re publikált üzleti szolgáltatás-külkereskedelmi adatok nem egyeznek meg, mivel a KSH csak az off-shore cégek által, a működési feltételeikhez Magyarországon beszerzett szolgáltatásokat vette figyelembe, míg az MNB elszámolta a valamilyen reálgazdasági tranzakciót folytató vállalatok összes szolgáltatás-forgalmát. Az MNB elkerülendő az idősorok túl gyakori revízióját és a jövő évi várhatóan nagy mértékű ugrást az adatokban úgy döntött, hogy idősoraiban fenntartja az off-shore vállalkozások fent leírt kezelését és eltér a KSH által alkalmazott módszertantól. 2006-tól az off-shore státusz megszűnése után a két intézmény által publikált adatok közötti eltérés megszűnik.

Egyéb szolgáltatások

A következő négy szolgáltatás-csoport esetében 2005-ben továbbra is a banki adatszolgáltatásra épülő rendszerből származó adatok jelennek meg a fizetési mérlegben:

- Szállítási szolgáltatások
- Biztosítási szolgáltatások
- Pénzügyi szolgáltatások
- Kormányzati szolgáltatások

Ezen négy szolgáltatás-csoport esetében is folyamatban van az új adatgyűjtési rendszer kialakítása. A Központi Statisztikai Hivatal által végzendő adatgyűjtések 2005. I. negyedévtől indulnak. Az új adatgyűjtésből származó adatok fizetési mérlegbe történő beépítésről és annak időpontjáról még nincs döntés, azt az eredmények elemzése után fogják az érintett intézmények meghozni.